zomer 2020

GREENPEACE magazine

AMAZONE IN DE BONUS

GREENPEACE

INTRO

Beste lezer,

Vorig jaar oktober ontmoette ik Sonia Guajajara, een vrouw van wie ik enorm onder de indruk was. Samen met zeven andere Braziliaanse inheemse leiders kwam zij naar Europa met een duidelijke oproep: stop de ontbossing en de mensenrechtenschendingen in de Amazone. Tijdens dit bezoek hoorden we dat bosbeschermer Paulo Paulino Guajajara was doodgeschoten door houtkappers. Sonia was intens verdrietig, maar ook vastbeslotener dan ooit om politici en bedrijven op hun medeverantwoordelijkheid te wijzen. Wat mij woedend maakt en net zo vastbesloten als Sonia, is dat haar verhaal ook dat van de Indonesische, Russische en Congolese regenwouden is. Daar woeden ook hevige bosbranden en worden inheemse bewoners vermoord. Met uw steun dwingen we de actie af die nodig is. In de hoogste politieke kringen en in de bestuurskamers van multinationals.

Hartelijke groet, Sigrid Deters

Sigrid Deters

Campagneleider bossen

VERDER IN DIT MAGAZINE

4 Zwijgen? (S)hell no!

10 Dwarsliggen voor een betere wereld

13 Als een lopend vuurtje

14 Van crisis naar kans

DE TOEKOMST VAN...

duurzaam voedsel begint bij Herenboeren

Zoveel hectare is nodig om heel Nederland te voeden volgens de Herenboeren-methode.

Samen met de boer maken de Herenboeren elk jaar een teeltplan. Oftewel: wat komt er elke week op tafel? Fruit, groente, een beetje vlees. Noten, bessen of kruiden?

Een haalbaar alternatief? Ja. Nu is 54 % van Nederland agrarisch gebied; meer dan 2 miljoen hectare.

Consumenten en boeren zijn onafhankelijk van supermarkten en oneerlijke prijsafspraken. Zo komen de macht én de verantwoordelijkheid terug waar ze thuishoren.

Herenboeren is een groeiende burgerbeweging, waarin 200 mensen samen een boerderij en grond pachten en een boer aanstellen.

Een Herenboerderij is zo'n 20 hectare groot. Alle leden investeren eenmalig € 2.000 om de grond volgens het ecologische kringloopsysteem zo zelfvoorzienend mogelijk te maken.

700.000

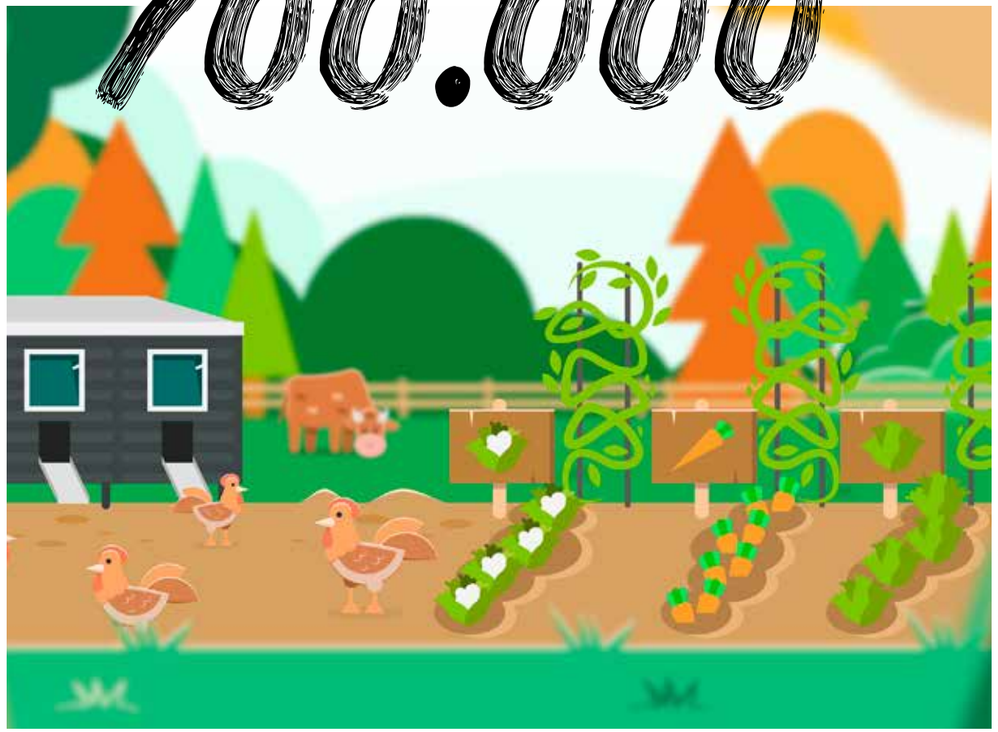

© Beeld uit animatie: Cesar Schilder

WERK IN UITVOERING

Mogelijk gemaakt door u

Als het recht op protest onder druk staat

Shell wil delen van oude boorplatforms achterlaten in het Britse deel van de Noordzee, ondanks de 11.000 ton olie en andere schadelijke stoffen die daar nog in zitten. Met de *Rainbow Warrior* koersten we daarom in oktober vorig jaar naar een van de verlaten platforms om daar 24 uur lang de aandacht te vestigen op dit onzalige idee. Onze actie haalde wereldwijd het nieuws en we kregen veel bijval. Maar Shell kon de actie niet waarderen en stapte naar de Schotse rechter. Helaas viel dat oordeel onlangs negatief uit voor het recht op protest en demonstratie: toekomstige Greenpeace-protesten op deze platforms zijn tijdelijk verboden. Hoe anders oordeelden Nederlandse rechters half juni over onze actie op een boorplatform boven Schiermonnikoog, in februari 2018. De Amsterdamse rechtbank liet het 'betogingsrecht' zwaarder wegen dan het bezwaar van de Nederlandse staat. Greenpeace is blij met die uitspraak en blijft zich verzetten tegen de roekeloze activiteiten van fossiele giganten als Shell. En samen met supporters zoals u komen we in actie voor een versnelde omslag naar schone, hernieuwbare energie. Dat blijven we doen. Niemand krijgt ons stil, ook Shell niet.

© Marten van Dijl / Greenpeace

© Aardman Animations

Kijk: *Turtle Journey*

Van april 2019 tot april 2020 ondernamen onze schepen hun grootste expeditie ooit. We voeren van de Noordpool naar de Zuidpool en stopten onderweg op talloze plaatsen waar de natuur geweld wordt aangedaan. Zoals bij het Amazonerif dat wordt bedreigd door olieboringen. Samen met onafhankelijke wetenschappers, journalisten, fotografen en beroemdheden creëerden we ongelooflijk veel (media)-aandacht en steun voor onze oproep aan de VN: kom met een verdrag dat onze oceanen de bescherming biedt die ze zo hard nodig hebben. Tot nu toe krijgt de zeenatuur die buiten de territoriale wateren van een land valt geen enkele bescherming, terwijl de schade die in deze *high seas* wordt aangericht enorm is. De laatste onderhandelingsronde over een VN-Oceanenverdrag is vanwege COVID-19 uitgesteld, dus we blijven handtekeningen verzamelen onder onze petitie. Wist u bijvoorbeeld dat er elk jaar 100 miljoen haaien worden gedood? En dat zes van de zeven zeeschildpaddensoorten zijn bedreigd? Bekijk en deel daarom de film *Turtle Journey* en teken ook! Al bijna 3 miljoen mensen gingen u voor: greenpeace.org/turtlejourney.

© Fábio Nascimento / Greenpeace

HET FAILLIET VAN DE AMAZONE?

Inheemse bewoners van het grootste regenwoud op aarde krijgen aanval na aanval te verduren. De Braziliaanse president Bolsonaro geeft houtkappers en boeren vrij spel. Nederland verdient daar goed aan. Maar het verzet groeit, ook uit onverwachte hoek.

President Jair Bolsonaro en zijn regering hebben weinig op met het milieu en de inheemse volken. De klimaatcrisis bestaat niet en de Amazone is er om geld te verdienen. Bolsonaro heeft bezuinigd op alle instanties die de wet in het bos moeten handhaven en hooggeplaatste voorstanders van bescherming ontslagen. Tekenend is het uitgelekte voorstel van milieuminister Ricardo Salles om de milieuregels snel te versoepelen nu 'de pers het alleen maar over COVID heeft'.

De opportunistische houding van Bolsonaro's regering heeft Brazilië én de wereld enorme bosbranden en een gigantisch verlies aan regenwoud opgeleverd. In 2019, toen minstens anderhalf keer Nederland in vlammen opging, lag de ontbossing op het hoogste niveau sinds elf jaar. Het kon nog erger, bleek in juni 2020: in de eerste vier maanden van dit jaar werd 32 % meer ontbost dan in dezelfde periode in 2019. De meeste bosbranden zijn aangestoken om land vrij te maken voor sojateelt, weilanden voor koeien of mijnbouw. In juni lieten satellietbeelden al 2.248 branden zien, het hoogste aantal sinds 2007. Elke dag komen er gemiddeld 100 brandhaarden bij en dan moet de droge periode in de Amazone nog beginnen. Wetenschappers gaven afgelopen jaar hun sterkste waarschuwing ooit af: binnen 20 jaar produceert het Amazonewoud mogelijk zo weinig regen dat het zichzelf niet meer in stand kan houden.

Brandbrieven van internationale bedrijven

Ook de financiële sector kijkt steeds bezorgder naar het Braziliaanse Amazonebeleid. Eind juni dreigden 29 investeerders, wereldwijd goed voor **€ 3,15 BILJOEN**, onder meer met desinvesteringen in Brazilië. Bedrijven die daarmee in verband gebracht worden, krijgen het steeds moeilijker op de internationale markten (lees: onze acties hebben succes!). Hun brandbrief volgde op een boycotdreiging in mei van ruim veertig Europese bedrijven, waaronder Ahold Delhaize en Tesco, als de Braziliaanse regering geen actie onderneemt tegen ontbossing. Die internationale commotie leidde tot de ongebruikelijke boodschap van 39 grote Braziliaanse bedrijven aan hun regering om het Braziliaanse imago op te vijzelen.

De internationale bedrijven verwijzen niet alleen naar het wereldwijde klimaat als reden voor hun zorgen, maar ook naar de rechten van inheemse volken die op grote schaal geschonden worden. Sinds het aantreden van Bolsonaro's regering hebben houtkappers, boeren en mijnbouwers een vrijbrief om inheemse gebieden in te trekken. Iedereen die in de weg loopt, moet het veld ruimen. Zo ook bosbeschermer Paulo Paulino Guajajara. Toen hij eind vorig jaar op het grondgebied van de Guajajara patrouilleerde, lokten illegale houtkappers hem in een hinderlaag en schoten hem door het hoofd. Hij wist dat hij op hun dodenlijst stond, maar de autoriteiten sloegen zijn waarschuwingen in de wind. Nog geen maand later werden twee Guajajara-leiders vanuit een rijdende auto doodgeschoten.

'EEN SOJAPLANT IS MEER WAARD DAN EEN BOOM'

Inheemse leiders in Europa

Moord en doodslag zijn voor inheemse volken in de Amazone en andere Braziliaanse natuurgebieden al jaren realiteit. Daarom trokken vertegenwoordigers van APIB, de koepelorganisatie van Braziliaanse inheemse volken, vorig jaar oktober naar Europa. Samen met Greenpeace reisden zij naar 18 steden in 12 landen, waar ze politiek en bedrijfsleven confronteerden met hun medeverantwoordelijkheid voor de verwoesting van het Amazonewoud en de moorden op inheemse bosbeschermers. De inheemse delegatie drong er bij Europese overheden op aan het EU-Mercosur-handelsverdrag met Zuid-Amerikaanse landen niet te ratificeren. Door dit verdrag zal de import van vlees en soja uit onder meer Brazilië – en dus de druk op het Amazonewoud en haar bewoners – nog verder toenemen.

Nederland: liever handel dan duurzaamheid

Nederland is na China de grootste importeur van soja ter wereld, met gemiddeld 8,1 miljoen ton sojabonen en -meel per jaar, blijkt uit een recent Greenpeace-rapport. Daarvan komt bijna de helft uit Brazilië. 'Vrijwel alle sojabonen worden geëxporteerd om er bij jullie veevoer van te maken', zegt APIB-coördinator Sonia Guajajara, familielid van de vermoorde Paulo Paulino. En inderdaad, zo'n 2 miljoen ton sojameel verdwijnt jaarlijks in krachtvoer voor Nederlandse kippen, koeien en varkens, zodat ze nog meer melk en vlees kunnen produceren. In ons kleine landje houden we een onevenredige hoeveelheid (pluim)vee: 114 miljoen dieren in 2018. Alleen al voor hun voer is een gebied zo groot als 20 % van Nederland beplant met soja. Conclusie: Amazonewoud wordt verwoest voor onze kipfilets, karbonades en melkproducten.

Delegatielid Elizeu Guarani Kaiowá, die meemaakte hoe in een decennium vijftien Kaiowá-leiders vermoord werden, wijst Nederlandse bedrijven op de consequenties van de soja-expansie. 'In mijn deelstaat is een sojaplant meer waard dan een boom. En de kop van een koe is meer waard dan het hoofd van een inheemse leider. Onze rivieren en gewassen gaan dood door de pesticiden die sojaboeren met vliegtuigjes over hun plantages én onze dorpen spuiten. Jullie soja is gedrenkt in ons bloed.'

Nederland is niet alleen medeverantwoordelijk als sojaimporteur. Zoals we al eerder schreven, is ons land ook nauw betrokken bij de aanleg van een transportnetwerk om de soja van het regenwoud naar China en Europa te verschepen. Onderzoeksjournalisten ontdekten hoe de Nederlandse ambassade bedrijven actief steunt om opdrachten binnen te slepen voor de aanleg van havens, wegen en een spoorlijn dwars door de Amazone. Arcadis bouwde sojahavens, Boskalis loodst de sojaschepen binnen en de sleepboten komen van Damens scheepswerf.

Belofte maakt schuld

Hoe bemoedigend de brieven van internationale bedrijven ook zijn, we weten hoe belangrijk het is dat Greenpeace, samen met u, de druk op de ketel houdt. Neem het Consumer Goods Forum (CGF), waarbij grote bedrijven als Nestlé, Unilever en Walmart zijn aangesloten. In 2010 deed dit forum een plechtige belofte: zijn leden zouden per 2020 niet langer bijdragen aan ontbossing door grondstoffen als vlees en soja 'verantwoord in te kopen'. Maar als dit magazine bij u op de mat ligt, is die deadline ruimschoots verstreken. Begin 2019 kon geen enkel CGF-lid Greenpeace laten zien dat het op de goede weg was. Sinds hun belofte is er wereldwijd minstens 50 miljoen hectare regenwoud gesneuveld voor de grondstoffen in hun producten.

De inheemse leiders gingen in Nederland ook langs bij Ahold Delhaize (moederbedrijf van Albert Heijn) en FrieslandCampina, beide lid van Consumer Goods Forum en volgens een nieuw Greenpeace-rapport (te vinden op greenpeace.nl) grootverdieners aan de Braziliaanse soja in hun producten. Albert Heijn hield er in 2018 € 40 miljoen aan over, FrieslandCampina verdiende € 27 miljoen die toe te schrijven is aan soja uit Brazilië. De bedrijven hebben geen idee waar hun soja vandaan komt en dat nemen de inheemse leiders hun kwalijk.

Grote Nederlandse banken, handelaren en veevoergiganten als ForFarmers zijn betrokken bij de financiering van de soja-industrie. Ook de Amsterdamse en Rotterdamse havens profiteren al jaren van de soja die wordt verwerkt in fabrieken van sojamultinationals als Cargill. Ons land staat dus vooraan om ook een graantje mee te pikken. Handel is handel, en als wij het niet doen, doet iemand anders het wel. Precies díe mentaliteit klagen de inheemse leiders aan. Elke vierkante kilometer soja-expansie betekent verlies van kostbare natuur, van hun leefgebied én van hun levens.

DE AARDE STAAT IN BRAND

Ook in Rusland, Indonesië, Congo en Australië gaan enorme stukken bos in vlammen op. Het gevolg: een enorme CO_2-uitstoot waardoor de aarde nog sneller opwarmt en nog meer bosbranden ontstaan. Het overkoepelende probleem is dat mens, bos en dier beschouwd worden als gebruiksartikelen waarmee geld verdiend kan worden – of als sta-in-de-weg voor die winsten die dus het veld moeten ruimen. Greenpeace redeneert precies omgekeerd: mens, bos en dier hebben elkaar nodig om de aarde leefbaar te houden. Inheemse volken beseffen dat als geen ander.

© Julia Petrenko / Greenpeace

'HOOR ONZE ROEP OM GERECHTIGHEID'

RED DE AMAZONE. SMS 'REGENWOUD' NAAR 4333 EN DONEER € 3.

'Wij houden vol'

De beste bosbeschermers van de wereld kunnen de regenwouden niet verdedigen zonder onze steun. Wij eisen daarom van de Nederlandse overheid en bedrijven dat ze niet langer meewerken aan de razendsnelle ontbossing van de Amazone. 'Wij houden vol', zegt Sonia Guajajara in haar video over de dood van Paulo Paulino. 'We staan niet langer toe dat ons volk sterft in deze strijd voor de levens van alle mensen op aarde. En we rekenen op de steun van iedereen die zich inzet voor gerechtigheid.'

Samen staan we sterker

In Brazilië zien we hoe belangrijk de acties van Greenpeace en andere organisaties zijn om zo veel mogelijk Brazilianen in beweging te krijgen voor de Amazone. En dat we succes boeken juist dankzij de combinatie met internationale druk van Nederlandse supporters zoals u. Zo lukte het in mei om de wet van tafel te krijgen waarmee Bolsonaro illegaal ingepikte bosgebieden alsnog wilde legaliseren (een ondubbelzinnige aanmoediging voor nieuwe invasies). Verzet binnen én buiten Brazilië van ngo's, beroemdheden, inheemse volken, bedrijven en overheden, gaf de doorslag. Ook was alle aandacht – onder meer dankzij de Europese lobby van inheemse Amazoneleiders – voor de bosvernietiging in de Amazone een belangrijke reden voor het Nederlandse parlement om alsnog tegen het Mercosur-verdrag te stemmen.

Die internationale samenwerking was precies de gedachte van elf organisaties die, op initiatief van Greenpeace en Hivos, vier jaar geleden bij elkaar kwamen om het project 'Alle ogen op de Amazone' te ontwikkelen. Inheemse boswachters met drones, onderzoekers die satellietbeelden en productieketens analyseren, actievoerders hier en in het Amazonewoud, en beleidsbeïnvloeders bij de VN en de EU: samen zijn we meer dan de som der delen. We zijn de Nationale Postcode Loterij nog altijd dankbaar dat zij deze droom durfde te financieren. En we zijn ú dankbaar voor uw niet-aflatende steun voor het behoud van dit unieke regenwoud waarvan we allemaal zo afhankelijk zijn. ☮

© Kevin McElvaney / Greenpeace

Links ziet u milieu- en mensenrechtenactivist Sonia Guajajara. Samen met inheemse leiders uit de Amazone confronteerde ze Ahold Delhaize, FrieslandCampina en Haagse politici met de gewelddadige verwoesting van haar leefgebied. 'Voor soja in jullie veevoer wordt ons land afgenomen, raken rivieren vervuild en worden onze mensen vermoord. Genoeg is genoeg!'

PROJECTIE-PROTEST

22 april, Berlijn, Duitsland
Met een holografische demonstratie zet Greenpeace de eerste digitale Klimaatstaking van Fridays for Future kracht bij.

DWARSLIGGER

Greenpeace komt vreedzaam en inventief in actie voor een groene wereld. Dat doen we 365 dagen per jaar, in 55 landen.

AUTOBONUS

5 mei, Berlijn, Duitsland
Subsidies voor de aanschaf van benzine- of dieselauto's, wát een slecht idee! Na protest is de subsidie beperkt tot elektrische en hybride modellen.

Digitaal demonstreren

23 april, Brussel, België
Ook een virtuele demonstratie bij de Europese Raad. De oproep: was niet langer je handen in onschuld, maar neem verantwoordelijkheid voor de klimaatcrisis.

OM DE OREN VLIEGEN

25 juni, Londen, Verenigd Koninkrijk
'Geen steun aan de luchtvaart zonder voorwaarden.' Deze oproep van 167.000 bezorgde burgers landt op het bureau van de Britse minister van Financiën.

Minder wielen aub

8 juli, Londen, Verenigd Koninkrijk
Meer investeringen in fietspaden en het OV: dat eisen Greenpeace-vrijwilligers met slogans van milieuvriendelijke krijtspray.

EEN EINDE MAKEN AAN RACISME

19 juni, Washington DC, VS
Gelijkwaardigheid is in ons DNA verankerd. Daarom sluit Greenpeace zich aan bij de de Black Lives Matter-protesten, naar aanleiding van de vreselijke moord op George Floyd.

Groenwasserij op volle toeren

9 juni, Stockholm, Zweden
Beweren dat je klimaatvriendelijk bezig bent en ondertussen je raffinaderij uitbreiden? Daar komt oliebedrijf Preem natuurlijk niet mee weg.

REUZE-BOODSCHAP DOEN

16 april, Inchion, Zuid-Korea
Supermarktketen Lotte gaat wegwerpplastic in zijn Vietnamese winkels verminderen. Waarom ook niet in eigen land?

RECHT OP ZEE

13 juli, Jakarta, Indonesië
Moderne slavernij op vissersschepen is helaas doodnormaal. Wij eisen bescherming en een eerlijke beloning voor arbeiders op zee.

TOUR DE FORCE

29 mei, Saksen, Duitsland
De 78 meter hoge Göeltzschtalbrug is een architectonisch hoogstandje. Een mooie plek dus om actie te vragen voor een snelle omslag in de energie-, transport- én landbouwsector.

Webcam-actie

3 mei, Zürich, Zwitserland
Zwitserse collega's voeren actie (wegens de coronacrisis van achter de laptop) voor een rechtvaardige en sociale besteding van de crisisgelden.

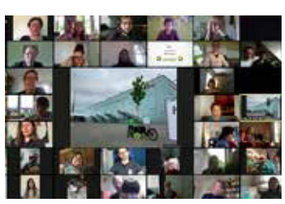

© Greenpeace (van boven naar onder, van links naar rechts): Gordon Welters | Chris Grodotzki | Tim Dirven | Suzanne Plunkett | Greenpeace | Tim Aubry | Edward Beskow | Jung-geun Augustine Park | Dhemas Reviyanto | Greenpeace | Ex-Press/Severin Nowacki

kort nieuws

Greenpeace in het Tropenmuseum

Weet u nog de megamonsters die Greenpeace bouwde van wereldwijd aangespoeld wegwerpplastic? Tijdens de *Plastic Monster Ship Tour* in 2019 brachten we ze terug naar eigenaren Unilever en Nestlé. Deze campagne heeft een plek in de tentoonstelling *BALI - Behind the scenes*, t/m 10 januari 2021 te zien in het Tropenmuseum. Bali staat bekend om zijn prachtige natuur en kleurrijke, religieuze rituelen, maar ook om de enorme plasticvervuiling. Als supporter van Greenpeace kunt u de tentoonstelling t/m 30 oktober met 50 % korting bezoeken. Ga naar tickets.tropenmuseum.nl en gebruik de kortingscode BALI-EXPO#20. Alleen van toepassing op de ticketsoorten 'volwassenen' en 'kinderen t/m 18 jaar'.

Goed getapt

Nederlands kraanwater is van goede kwaliteit, erg lekker en ook nog duizend keer goedkoper dan flessenwater uit de supermarkt. Het drinken van kraanwater kost u gemiddeld minder dan € 1 per jaar. Wist u dat er in Nederland al meer dan 1.500 gratis watertappunten zijn? U vindt ze op drinkwaterkaart.nl. Het initiatief Publiek Water vraagt nu ook winkels, gemeentelijk vastgoed en kantoren hun kraan open te stellen. Op al 360 gevels prijkt de sticker die u uitnodigt uw waterfles te hervullen. Wilt u ook de kraan in uw bedrijf openstellen? Ga dan naar publiekwater.nl en vraag de sticker aan. U vindt daar ook een overzicht van alle tappunten.

Win: *Bosatlas van de duurzaamheid*

WIN!

De Bosatlas is al bijna 150 jaar een bron van lering en verwondering. Ook de nieuwste uitgave, *Bosatlas van de duurzaamheid*, is weer een topper. Deze atlas laat zien welke effecten de toenemende invloed van de mens op de aarde heeft: klimaatverandering, schaarse grondstoffen, biodiversiteitsverlies en een tekort aan zoet water. Maar de nadruk ligt op de vlootschouw van concrete maatregelen die burgers, overheden en bedrijven kunnen nemen om hun voetafdruk te verkleinen. Zoals altijd neemt de Bosatlas geen stelling, maar levert belangrijke feiten en cijfers in mooi vormgegeven kaarten, diagrammen en infographics. Wij mogen 5 exemplaren weggeven. Interesse? Stuur dan vóór 27 september een mailtje naar redactie@greenpeace.nl. Alleen winnaars ontvangen bericht.

© Kiran Ridley / Greenpeace

Maak (kilo)meters en red de bossen

Gezocht: duizend mensen die een bijzondere uitdaging aan willen gaan voor bescherming van de bossen. In oktober organiseert Greenpeace een nieuwe, unieke sponsorloop. Daarbij kunt u op sportieve wijze geld inzamelen voor de bescherming van de onmisbare bossen in Zuid-Amerika, Rusland, Australië en Indonesië. Naast hun natuurschoon hebben deze bossen nog een ding gemeen: ze dreigen in rap tempo in vlammen op te gaan. Al jaren pakt Greenpeace gehaaide multinationals en lakse overheden aan die deze branden direct of indirect veroorzaken. Om successen te behalen, is veel nodig: kennis, doorzettingsvermogen, maar ook geld. Dankzij supporters zoals u, komen we een heel eind. Maar nog niet overal. Heeft u hart voor de bossen en wilt u meelopen of -rennen? Kijk dan op greenpeace.org/nl/lopenvoordebossen.

Lezersvraag: 'Schepen onder vuur?'

Maria Levi uit Zoetermeer mailde de redactie het volgende: 'Ik las dat hulporganisatie Sea-Watch niet meer onder de Nederlandse vlag uitvaart vanwege nieuwe 'veiligheids'regels van de overheid. Greenpeace-schepen varen ook onder Nederlandse vlag. Mogen zij dan nog wel op zee in actie komen?' Beste Maria, de nieuwe regels lijken vooral bedoeld om schepen aan de ketting te leggen die misstanden onthullen. Of dat nu gaat om milieuschandalen of migranten in nood. Dat kunnen we natuurlijk niet over onze kant laten gaan. Samen met andere organisaties die geraakt gaan worden, praten we met de verantwoordelijke minister en bereiden we ons voor om het recht op protest te verdedigen tot in de rechtszaal. Intussen varen we gewoon uit. We houden u op de hoogte via *Greenpeace Magazine*.

WAT VINDT U?

Greenpeace Magazine 'nieuwe stijl' bestaat 2 jaar. Vindt u het leuk om de redactie te laten weten wat u waardeert, mist of liever anders ziet? Mail dan naar **redactie@greenpeace.nl** en we nodigen u graag uit voor een goed gesprek!

‘HALLO, WAAR IS HET KLIMAATDEBAT GEBLEVEN?’

Durf ik het hardop te zeggen? Ja, corona gooide roet in het eten van de klimaatbeweging. We gingen van miljoenenprotesten naar lockdown. Van een Klimaatakkoord naar het reanimeren van de fossiele industrie. Maar wie zegt dat we moeten kiezen tussen de economie en een groener en socialer Nederland?

Faiza Oulahsen

Hoofd klimaat en energie

Wie de coronacrisis als kans omschrijft – om onze samenleving eerlijker en groener te maken – moet dat goed uitleggen. Er zijn maar weinig Nederlanders die niet, direct of indirect, door de crisis zijn geraakt. Dus kies ik mijn woorden heel voorzichtig. Inmiddels geloof ik dat het juist onverantwoordelijk zou zijn als ik *niet* zou betogen dat we deze crisis moeten aangrijpen om onze economie en onze samenleving fundamenteel anders vorm te geven. Zoals ik het bekijk hoeven we helemaal niet te kiezen tussen economische voorspoed en een groener en socialer Nederland.

Terug naar af?

Helaas moet deze boodschap nog landen bij onze overheid. Eind maart al kondigde het kabinet aan dat de nieuwe (hard bevochten) klimaatplannen tot nader order werden uitgesteld. Natuurlijk snap ik dat de aanpak van de coronacrisis prioriteit had, maar die andere crisis, de klimaatcrisis, is niet plots verdwenen. Willen we echt terug naar het plunderen van onze natuurlijke hulpbronnen, terug naar een groeiende ongelijkheid, naar het vervuilen van lucht en water? Voor mij is een simpel ‘terug naar af’ niet acceptabel.

De meeste Nederlanders zijn het daar mee eens. Ze vinden dat er meer aandacht moet komen voor wel*zijn*, in plaats van slechts wel*vaart*. In opdracht van Greenpeace vroeg het onafhankelijke onderzoeksbureau Kieskompas, bekend van de gelijknamige stemhulp, in april ruim 6.000 Nederlanders naar hun ideeën over en wensen voor Nederland na de coronacrisis. De meeste ondervraagden waren het eens met de stelling dat de crisis laat zien hoe belangrijk de natuur is en hoe kwetsbaar onze samenleving. Op de vraag welke sectoren staatssteun verdienen, noemden ze de volgende top vijf: zorg, onderwijs, horeca, duurzame landbouw en de wetenschap.

Sleutelmoment

Dat is wat een crisis of een traumatische situatie met mensen doet: beseffen wat écht belangrijk is. Zo’n sleutelmoment in mijn leven was ongetwijfeld de twee maanden durende detentie in een tochtige cel in subarctisch Rusland. Ik was gearresteerd na een vreedzame actie tegen olieboringen in het noordpoolgebied. Toen ik vrijkwam, was ik meer vastberaden dan ooit om de Gazproms en Shells van deze wereld aan te pakken. Eenzelfde *drive* voel ik nu. In de maanden

© Marten van Dijl / Greenpeace

Schiphol, 14 mei – Geen vliegtuigen, maar fietsende actievoerders op een (ongebruikte) landingsbaan uit protest tegen staatssteun zonder klimaatvoorwaarden.

dat ik net als u aan huis gebonden was, hoorde ik bijvoorbeeld van collega’s uit Brazilië dat de Amazone in een nog hoger tempo werd verwoest, omdat houtkappers en mijnbouwers níet thuisbleven.

Ook in Nederland moeten we hartstikke scherp blijven. Ik weet namelijk dat in de bestuurskamers van multinationals koortsachtig wordt nagedacht hoe zij zo voordelig mogelijk uit de crisis kunnen komen. Het is prachtig dat het kabinet miljarden vrijmaakt voor steun aan het bedrijfsleven, maar dat gemeenschapsgeld moet wel bijdragen aan een groener en socialer Nederland. Ons blindstaren op alleen het ‘fixen’ van de economie is een gemiste kans.

€ 4 biljoen

Greenpeace wil dat deze crisismiljarden die het kabinet (of beter gezegd: de belastingbetaler) vrijmaakt, worden gebruikt voor een eerlijker beloning voor mensen in vitale beroepen én natuurlijk voor de bescherming van natuur en klimaat. Dit betekent dus geen onvoorwaardelijke

© Maaike Schauer / Greenpeace

Amsterdam, 14 maart 2019 – Klimaatmars van studenten.

staatssteun voor vliegtuigmaatschappijen, maar dat geld gebruiken om bedrijven en de samenleving weerbaarder te maken tegen de volgende crisis, de klimaatcrisis. Wél harde milieuvoorwaarden stellen aan die steun dus. Als ik een lening afsluit bij de bank, krijg ik toch ook geen blanco cheque?

In Europa werken alle Greenpeace-kantoren samen om de crisisbestedingen van hun overheden en de EU kritisch te volgen. Zo berekenden we in juni dat er als antwoord op de coronacrisis in Europa maar liefst € 4 biljoen (u leest het goed) was vrijgemaakt voor steun aan bedrijven, zonder groene eisen te stellen. Ook blijkt uit ons onderzoek dat overheden hun industrieën reanimeren door belastingverlagingen op fossiele energie. Ook in Nederland gaan miljarden naar vervuilers zoals KLM: business as usual dus, in plaats van vergroening. Om die volstrekt gedateerde keuze aan de kaak te stellen, rolden Greenpeace-actievoerders eind mei een spandoek uit bij een KLM-toestel op een ongebruikte landingsbaan: 'Geen poen zonder groen'. Ongelooflijk vind ik het, dat de luchtvaartmaatschappij een maand later toch een lening kreeg van € 3,4 miljard, waaraan de regering nauwelijks voorwaarden verbond om te vergroenen of banen te behouden.

We zijn al op weg

Wat hadden we met die miljarden allemaal kunnen doen? Hoeveel groene banen hadden we kunnen creëren, hoeveel extra geld zou er naar (meer) duurzame boeren, verplegers en leraren kunnen gaan? Wie een groen en sociaal hart heeft, kan er moedeloos van worden. En geloof mij, soms word ik dat. Maar wat mij energie en vooral hoop geeft, is dat onze beweging groeit. Steeds meer mensen komen in actie voor een duurzame en rechtvaardige samenleving. Onze petitie *Kabinet, zet de crisismiljarden groen en eerlijk in!* was eind juli al ruim 78.000 keer getekend.

Ook al kunnen we de straat nu niet op, zoals vorig jaar wereldwijd miljoenen mensen deden, de actiebereidheid is nog steeds groot. Ook vanuit huis. Dat merkten we toen we Nederlanders vroegen naar hun boodschap aan het kabinet. *Onze kijk op de crisis*, noemden we deze persoonlijke berichten van honderden Nederlanders die Greenpeace-vrijwilligers op 26 juni in Den Haag aanboden. Zoals die van Lodewijk: 'In India zag men eindelijk de Himalaya weer, vanuit de ruimte zag je de steden weer in plaats van smog, rond Schiphol zag je een weldadige rust. Ziet de politiek eindelijk een groenere toekomst?'

€ 4 BILJOEN IS VRIJGEMAAKT VOOR STEUN AAN BEDRIJVEN, ZONDER GROENE EISEN TE STELLEN

En vergeet ook niet alle prachtige successen die we samen met u hebben geboekt, de doorbraken die we hebben geforceerd. Denk aan het Klimaatakkoord, dat zeker niet perfect is, maar toch een enorme stap voorwaarts; de sluiting van de kolencentrale aan de Hemweg; de bescherming van de Noordzee, die nu eindelijk concreet wordt; het groeiende animo voor plantaardig en duurzaam geproduceerd voedsel; en niet te vergeten de Waterstof Coalitie die we hebben opgericht. Hierin werken 28 partijen samen, variërend van producenten als Gasunie, grote afnemers van (nu nog) fossiele energie zoals Tata Steel en de Rotterdamse en Amsterdamse havens, VNO-NCW én technische universiteiten. Een belangrijke stap op weg naar een klimaattoekomst, omdat de toepassingsmogelijkheden van waterstof gigantisch zijn.

Deadline

Met de miljarden die nu worden vrijgemaakt, kunnen we nog veel meer bereiken. En dat is nodig, want we hebben haast. Volgens het wetenschappelijke klimaatpanel van de VN hebben we nog tien jaar de tijd om onomkeerbare schade aan onze planeet te voorkomen. Dat zou iedereen, inclusief onze regering, moeten aansporen om een tandje (of tien) bij te zetten. Vergeet niet: we hoeven het wiel niet opnieuw uit te vinden. Slimme wetenschappers, politici en activisten zoals mijn Greenpeace-collega's laten al jaren zien hoe we in balans met de natuur en het klimaat kunnen leven. En hoe we dat financieel kunnen realiseren. De omslag van fossiele naar groene energie is niet gratis, maar levert véél groene banen op. De veestapel laten krimpen en inzetten op meer duurzaam, plantaardig (en gezond) voedsel betekent winst voor dier, natuur, boer én onze gezondheid. En als we een stokje steken voor de teloorgang van onze bossen en oceanen, kunnen zij hun onmisbare rol spelen in het gezond houden van ons klimaat.

Ik denk oprecht dat de beweging voor verandering nu groter en sterker is dan ooit. Daar moeten we gebruik van maken. Door nú te eisen dat de regering zich inzet om niet slechts één maar twee crises op te lossen. Teken onze petitie ook, als u dat nog niet deed! Vergeet ook niet dat u over een paar maanden een nieuwe Tweede Kamer kiest. We hebben beleidsmakers nodig die voor positieve, groene verandering kunnen zorgen. ☮

'IK VOEL ME RIJK, IK WIL DAT KUNNEN DELEN MET ANDEREN'

Willemien van der Meer steunt Greenpeace al sinds de jaren tachtig. Eind jaren negentig besloot ze Greenpeace op te nemen in haar testament.

© Shody Careman

'Greenpeace, daar zit het woord vrede in. Een groene aarde en vreedzaam met elkaar omgaan. Die twee kunnen niet zonder elkaar, daar ben ik van overtuigd. Greenpeace is altijd geweldloos en probeert met haar acties mensen wakker te schudden. Dat dit hard nodig is, blijkt ook nu, tijdens de coronacrisis. Je gaat nadenken: wat komt hierna?

Het moet anders. Neem al die dieren in de vee-industrie, die volle stallen. Boeren die hun eigen akkers vervuilen met kunstmest, om ons voedsel op te verbouwen. We zouden die boeren moeten steunen om te verduurzamen. Zo komen de weilanden weer in bloei te staan, in plaats van die strakke biljartlakens. Ook de luchtvaart is een probleem. Vroeger vloog ik zo nu en dan nog wel eens, maar daar ben ik mee gestopt. Vliegen is veel te goedkoop. Het kan toch niet zo zijn dat de trein duurder is dan het vliegtuig?

Ik heb altijd kunnen werken en ben nu met pensioen. Mijn partner en ik komen beiden uit een grote familie, maar die hebben het allemaal goed. Ik voel me heel rijk en wil dat graag met anderen delen. Vandaar dat ik heb besloten een aantal goede doelen op te nemen in mijn testament, waaronder Greenpeace.'

Wilt u meer weten over nalaten aan goede doelen, zoals Greenpeace? Ellen van Stekelenburg gaat graag met u in gesprek over de mogelijkheden: 020-524 95 49.

SUCCES

Samen met u bereikt

Bossenwet stapje dichterbij

Europese lidstaten gaan onderzoeken hoe zij hun betrokkenheid bij wereldwijde ontbossing kunnen stoppen. Greenpeace blijft ondertussen hameren op de noodzaak van een Europese Bossenwet, die bedrijven verplicht ontbossing en mensenrechtenschendingen uit hun productieketens te weren. Om de moed erin te houden, een kleine greep uit eerder behaalde successen om de bossen te beschermen:

Klimaatrechtvaardigheid

De VN-Mensenrechtencommissie stelt Filipijnse milieuorganisaties, waaronder Greenpeace, in het gelijk: 47 fossiele bedrijven zoals Shell, ExxonMobil en BP kunnen vervolgd worden voor bewuste misleiding, obstructie en klimaatontkenning.

Statiegeld op plastic flesjes

Per 1 juli 2021 komt het er écht: € 0,15 statiegeld op die kleine plastic flesjes waarvan er nu nog jaarlijks 90 miljoen in de natuur belanden. Op zo'n 12.000 plekken door heel Nederland kun je dan je flesje inleveren, van supermarkt tot treinstation.

Aegon trekt geld uit kolen

Na Nationale Nederlanden is nu ook Aegon overstag: het bedrijf trekt investeringen ter waarde van € 140 miljard uit 161 bedrijven, vanwege hun impact op klimaatverandering.

2018

De Nationale Postcode Loterij geeft Greenpeace € 2 miljoen voor brandbestrijding in Rusland. Een jaar later zijn er al 30 % minder bosbranden. Het aantal catastrofale veenbranden daalt zelfs met 90 %.

2019

Samen met WWF halen we 80.594 handtekeningen op voor een bossenwet. Daarmee geven we minister Schouten een stevig zetje in de goede richting.

2018

Eeuwenoude bossen in Canada worden verwoest voor de ontginning van de onderliggende teerzanden. Na publieksacties belegt Nationale Nederlanden niet langer in deze oliewinning.

2016

Na protesten van de inheemse Munduruku en acties van Greenpeace is de megadam in de rivier Tapajós van de baan. Daardoor wordt 376 vierkante kilometer regenwoud níet onder water gezet en wordt 2.200 vierkante kilometer bos niet gekapt.

2016

Twee jaar lang verzamelen we bewijs van illegale houtkap in de uitgestrekte Chinese leefgebieden van reuzenpanda's. Dit leidt tot de arrestatie van 22 ambtenaren en aanpassingen van de wet die deze bossen beschermt.

2016

Greenpeace vecht twintig jaar zij aan zij met de Canadese inheemse bevolking om het Great Bear Rainforest tegen mijnbouw en industriële houtkap te beschermen. Het lukt: 85 % wordt beschermd. Voor de overige 15 % gelden strenge regels.

2015

Met cameravallen en gps-trackers van Greenpeace betrappen de Braziliaanse inheemse Ka'apor illegale houtkappers die hun leefgebied plunderen. Met het bewijs zetten we de Braziliaanse overheid onder druk om actie te ondernemen.

2013

Onder druk van miljoenen mensen verbreken meer dan 100 afnemers, waaronder Disney en Hasbro, de banden met Asia Pulp & Paper. Het bedrijf gaat overstag en zegt toe geen regenwoud meer te verwoesten voor zijn papierproductie.

2006

Er komt een soja-moratorium: een afspraak tussen bedrijven, overheid en ngo's dat er geen soja meer gekocht wordt van plantages waarvoor Amazonewoud is verwoest.

2007

Unilever, Nestlé en Procter & Gamble gaan om. Dankzij onze acties, gesteund door 3 miljoen supporters, gaan ze landbouwgrondstoffen waarvoor ontbost wordt uit hun ketens weren.

2013

GAR en Wilmar, de twee grootste palmoliebedrijven ter wereld, gaan ontbossing uit hun keten weren.

2013

Dit jaar ziet de Europese Houtwet eindelijk het licht. Het kostte dertien jaar campagne voeren, samen met onder andere Milieudefensie en WWF, om de handel in illegaal hout aan banden te leggen.

© Nick Hawkins/naturepl.com

SCHEPEN-UPDATE

Esperanza

54.510363, 7.400221
Noordzee

Onderzoek met de onderwaterrobot (ROV) naar niet meer gebruikte apparatuur voor olieboringen in de Noordzee.

Rainbow Warrior

59.318445, 18.149584
Zweden

Met acties en bijeenkomsten aan boord ondersteunt het schip onze oproep aan de fossiele industrie om olieboringen in de Noordzee niet uit te breiden.

Arctic Sunrise

84.295994, -97.752509
Arctische Oceaan

Het smeltende poolijs maakt de weg vrij voor de olie- en visindustrie. We laten zien welke bedreigingen ze vormen voor Arctische leefgemeenschappen en dieren zoals ijsberen en walvissen.

BEDANKT, BELASTINGBETALER!

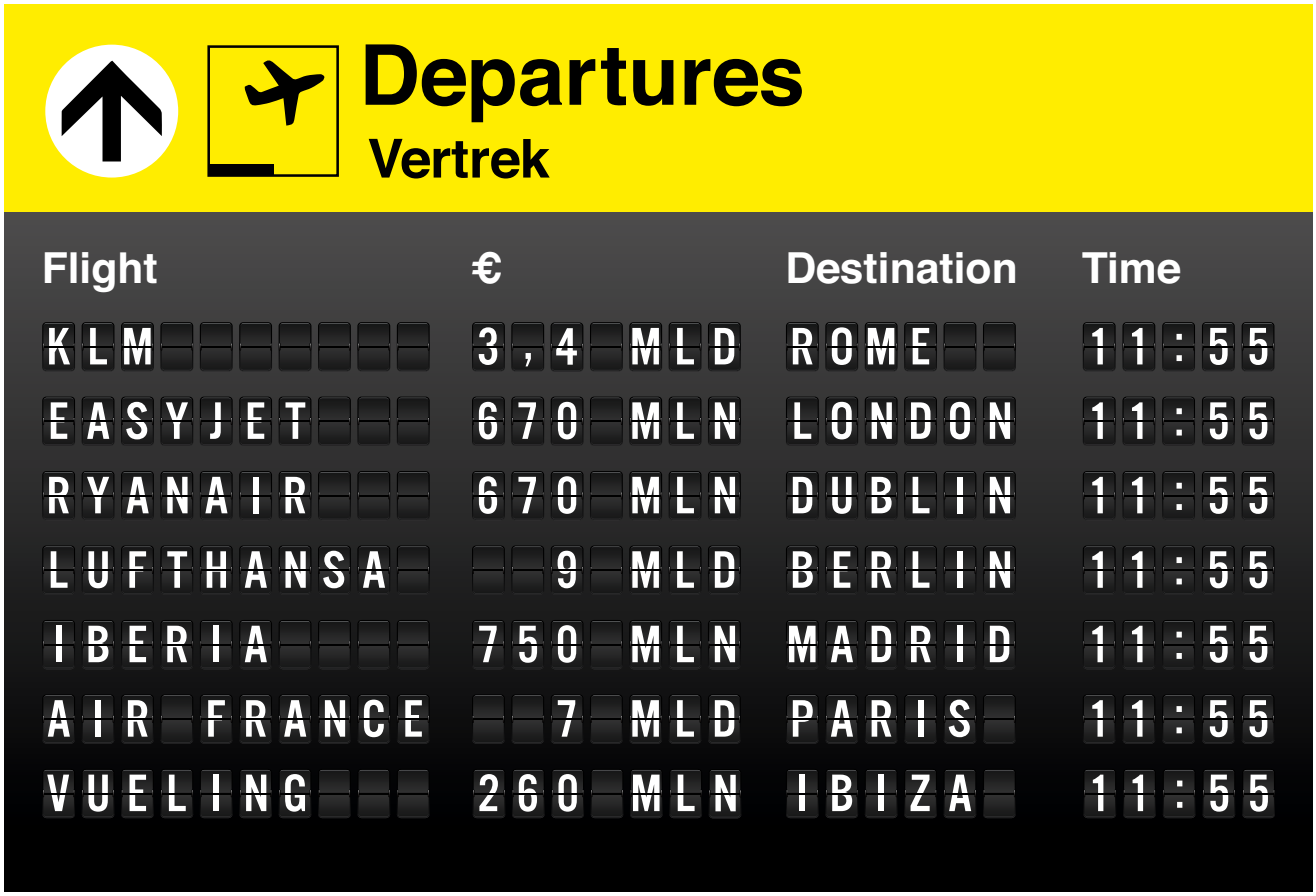

Bron: transportenvironment.org

De directies van KLM, easyJet, Ryanair en andere luchtvaartmaatschappijen zijn iedereen dankbaar voor de reanimatie van hun onmisbare sector. Hierdoor kunnen zij hun belangrijke bijdrage aan de klimaatcrisis blijven leveren. Lees er meer over op pagina 14.

COLOFON

© zomer 2020 Greenpeace Magazine
Stichting Greenpeace Nederland

Greenpeace Magazine verschijnt
3 keer per jaar.
Meld u aan voor onze actiemails
via greenpeace.nl/acties.

ISSN: 0166-4506

Postadres: Postbus 3946,
1001 AS Amsterdam
Bezoekadres: NDSM-Plein 32,
1033 WB, Amsterdam
Voor administratieve vragen:
Supporter care: 0800 422 33 44 (gratis)
of greenpeace.nl/contact
Rekeningnummer:
NL89 TRIO 0338 8885 00

Opmerkingen en suggesties over de
inhoud van Greenpeace Magazine kunt u
sturen naar redactie@greenpeace.nl.

Hoofdredactie: Rita Borghardt
Eindredactie: Jacqueline Schuiling
Redactie: Rita Borghardt,
Angèle Mann, Leon Varitimos
Art direction en ontwerp:
Samantha van der Werff
Drukwerkcoördinatie:
Yuri Gunther Moor

Volg Greenpeace op greenpeace.nl.
Twitter: @GreenpeaceNL
Facebook: Greenpeace Nederland
Instagram: @greenpeacenl

Greenpeace Magazine is gedrukt op
100 procent hergebruikt en chloorvrij
gebleekt papier.